

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 131)

**Vesikasız Kıymetli Maden ve Ziyet Eşyası Beyanı Hakkında Kanun
Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/513)**

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-1105/4130

14.10.1996

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 8.10.1996 tarihinde kararlaştırılan “Vesikasız Kıymetli Maden ve Ziyet Eşyası Beyanı Hakkında Kanun Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Necmettin Erbakan
Başbakan

GENEL GEREKÇE

Bu Kanunla vesikasız alış ve satışlar ile kayıt dışı stokların yaygın olduğu kıymetli maden (altın, platin, gümüş) ve kıymetli taşlar (elmas, pırlanta, yakut, safir, zümrüt, topaz, zebircet ve inci) ile bunlardan yapılmış ziyet eşyasının alım-satım veya imaliyle işigal eden gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin, kayıt dışında bulunan stoklarının, belli oranda bir vergi alınmak suretiyle kayıtlara dahil edilmesi imkânı getirilmektedir. Bu suretle, bir taraftan belge düzeninin tesisi, diğer taraftan da Devlete gelir sağlanması amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1: – Getirilen hükme göre, stoklarında bu Kanun kapsamına giren emtia bulunduran gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi izleyen ay içerisinde bağlı oldukları vergi dairesine vesikasız emtianın cins, vasıf ve miktarlarını bir beyanname ile bildireceklerdir. Bu bildirimde ellerinde bulunan vesikasız emtiayı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihteki borsa rayici, borsa rayici olmayanlarda ise emsal bedeli üzerinden defter kayıtlarına intikal ettireceklerdir.

Maddeye göre, beyan edilecek emtiadan külçe altın % 5, diğerleri ise % 6 oranında vergiye tabi tutulacak; verginin ilk taksidi beyanname verme süresi içinde, ikinci ve üçüncü taksitleri ise beyanname verme süresini izleyen birinci ve ikinci aylar içinde olmak üzere üç çeşit taksitte ödenecektir.

Yapılan düzenlemeyle, idarenin beyanların doğruluğunu tespit ve değerlendirme hakkının saklı olduğu öngörülmektedir. Vergi inceleme yetkisini haiz elemanlarca yapılacak vergi incelemeleri sonucunda, bu Kanuna göre beyan edilen emtianın gerçek değerinin altında veya üstünde değerlendirilmesinin yapıldığının tespit edilmesi halinde, mükellef adına bu emtianın cins ve vasıfları itibarıyla ayrı ayrı oluşan değer farkları üzerinden % 3 oranında özel usulsüzlük cezası kesilecektir.

Ancak, incelemeler sonucunda mükellefin miktar itibarıyla eksik bir beyanda bulunduğu tespit edilmesi halinde, bu mükellef adına % 3 oranında özel usulsüzlük cezası kesilmeyecek, incelemeyle bulunan matrah farkı üzerinden genel hükümler uyarınca cezalı tarhiyat yapılacaktır.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

11.11.1996

Esas No. : 1/513

Karar No. : 59

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 14.10.1996 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 16.10.1996 tarihinde Komisyonumuza havale edilen "Vesikasız Kıymetli Maden ve Ziyet Eşyası Beyanı Hakkında Kanun Tasarısı" Komisyonumuza 8.11.1996 tarihinde yaptığı 12 nci Birleşimde Hükümeti temsilen Maliye Bakanı Başkanlığında Maliye Bakanlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin katılmalarıyla incelenip, görüşülmüştür.

Tasarı ile; Gelir ve Kurumlar Vergisi mükelleflerine, işletmelerinde mevcut olduğu halde kayıtlarında yer almayan kıymetli maden (altın, platin ve gümüş) ve kıymetli taşlar (elmas, pırlanta, yakut, zümrüt, topaz, safir, zebrecet ve inci) ile bunlardan yapılmış ziyet eşyasını, bir defaya mahsus olmak üzere, belli oranda bir vergi alınmak suretiyle kayıtlarına dahil edebilmeleri imkânı getirilmektedir.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Tasarının kalıcı ve geleceğe yönelik kaynak oluşturmadığı,
- Stok bulundurarak çalışan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinden belli bir gruba ayrıcalık getirildiği,
- Yapılan düzenlemenin bir nevi vergi affı olduğu, vergisini ödeyen mükellefe karşı ise hak-sızlık yapıldığı, ayrıca eşitlik ve genellik prensibine de aykırı olduğu,
- Bu Kanundan yararlanarak beyanda bulunan mükellefler hakkında, 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun ile 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki Kanun hükümlerine göre cezaî takibat yapılmayacağına dair hüküm nedeniyle karapara aklanmasında kullanılabilceği, bundan sakınılması gerektiği,
- Tasarıdan elde edilmesi beklenen kazancın sağlanabileceğinden kuşku duyulduğu, sorunun gerçek anlamda enflasyon muhasebesine geçilmesi suretiyle çözümlenebileceği,

Gibi görüş ve eleştiriler dile getirilmiştir.

Hükümet adına yapılan tamamlayıcı açıklamalarda ise;

- Tasarının kalıcı çözümler için bir adım olduğu,
- Genel manada bir stok affı olmadığı, diğer malların enflasyondan bu kadar etkilenmediği, bu sektörde stok devir hızının düşük olduğu,
- Eşitlik ilkesine aykırı olmaması için Tasarıda, aslî faaliyetleri anılan emtiaın alım ve satımları ile ilgili olanların açıkça belirtilmediği,
- 1918 ve 1567 sayılı Kanunlarla ilgili düzenlemenin Tasarı metninden çıkarılabileceği, bu suretle karapara aklanması ile ilgili sakıncaların bertaraf edilebileceği,
- Enflasyon muhasebesine geçmenin arzulandığı ancak, mevcut piyasa koşulları içinde bunun şu anda mümkün olmadığı, Tasarının bu konuda bir adım olarak düşünülebileceği, ifade edilmiştir.

Yapılan bu görüşmeleri takiben Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının;

– 1 inci maddesi; 1 inci fıkrasına, bu Kanun hükümlerinden yalnızca esas faaliyet konuları kıymetli maden ve taşlar ile bunlardan mamul eşyanın alımı-satımı ve imali olan mükelleflerin faydalanacağı hususuna açıklık getirilebilmesi amacıyla, “...bir defaya mahsus olmak üzere...” ibaresinden sonra gelmek üzere “...esas faaliyetleri ile ilgili olarak...” ibaresinin eklenmesi, değerlendirme farklarını kapsama almak amacıyla fıkranın sonuna bu doğrultuda bir hükmün ilave edilmesi, 2 nci fıkrasındaki oranların külçe altın için % 6, diğerleri için % 7 olarak değiştirilmesi ve değerlendirme farkların da % 6 oranında vergiye tabi tutulacağına hükme bağlanması, yapılan değişiklikler doğrultusunda 3 üncü fıkrasının yeniden düzenlenmesi ve son fıkrasının uygulamada ortaya çıkabilecek sakıncaların bertaraf edilmesi amacıyla metinden çıkarılması suretiyle,

– Yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddeleri ise aynen,

Kabul edilmiştir.

Tasarının başlığı, “Kıymetli Maden ve Ziyinet Eşyası Beyanı Hakkında Kanun Tasarısı” şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
İ. Ertan Yülek
Adana
Sözcü
Sait Açba
Afyon
Üye
İlhan Aküzüm
Ankara

Üye
Hikmet Uluğbay
Ankara
(Karşı oy yazısı eklidir.)

Üye
Alaattin Sever Aydın
Batman

Üye
Nevfel Şahin
Çanakkale

Üye
Aslan Polat
Erzurum

Üye
Hüseyin Yayla
Hatay
(İmzada bulunamadı)

Başkan V.
Mustafa Çiloğlu
Burdur
Kâtip
Hayri Doğan
Antalya
Üye
Gökhan Çapoğlu
Ankara
(İmzada bulunamadı)

Üye
Metin Şahin
Antalya
(Karşı oy yazısı eklidir.)

Üye
Necmi Hoşver
Bolu

Üye
Mustafa Yıldız
Erzincan
(Karşı oy yazısı eklidir.)

Üye
Ergun Özdemir
Giresun

Üye
Azmi Ateş
İstanbul

Üye
Zekeriya Temizel
İstanbul
(Muhalefet şerhimiz ekli)

Üye
Ali Topuz
İstanbul
(Karşı oy yazısı eklidir.)

Üye
Esat Bütün
Kahramanmaraş
(İmzada bulunamadı)

Üye
Zeki Ünal
Karaman

Üye
Nurhan Tekinel
Kastamonu

Üye
Nurettin Kaldırımçı
Kayseri

Üye
Mehmet Ali Yavuz
Konya

Üye
Nezir Aydın
Sakarya

Üye
Biltekin Özdemir
Samsun
(Muhalefet kaydı vardır)

Üye
Metin Gürdere
Tokat
(Karşı oy yazım eklidir.)

Üye
Algan Hacaloğlu
İstanbul
(Karşı oy ekli.)

Üye
Turhan Arıncı
İzmir

Üye
Mustafa Kamalak
Kahramanmaraş

Üye
Zeki Karabayır
Kars

Üye
Fethi Acar
Kastamonu

Üye
Mustafa Ünal
Konya
(İmzada bulunamadı)

Üye
Miraç Akdoğan
Malatya
(İmzada bulunamadı)

Üye
Ertuğrul Eryılmaz
Sakarya

Üye
Musa Uzunkaya
Samsun

Üye
Kemalettin Gökteş
Trabzon

Üye
Yıldırım Aktürk
Uşak
(Muhalefet kaydı ile)

KARŞIOY YAZISI

Bu tasarı stok affı ile haksız kazanç ve karapara aklanmasının zeminini hazırlayacaktır. Bu nedenle tasarıya olumsuz oy kullanıyoruz.

Algan Hacaloğlu
İstanbul

Ali Topuz
İstanbul

Mustafa Yıldız
Erzincan

KARŞIOY YAZISI

Plan ve Bütçe Komisyonunda 8 Kasım 1996 günü müzakere edilen "Vesikasız Kıymetli Maden ve Ziyet Eşyası Beyanı" Hakkında Kanun Tasarısıyla,

– Getirilen hükümler,

Sorun yarattığı ileri sürülen enflasyon ve enflasyon muhasebesi konusunda herhangi bir düzenleme tanımaksızın, enflasyonun etkilediği stoklardan sadece altın ve kıymetli madenle sınırlı olması vergide eşitlik ve adalet ilkelerine dolayısıyla, Anayasaya aykırılık taşımaktadır.

– Bu tür vergi affına yönelik stok affının özellikle haksız kazanılan ve karaparanın aklanmasına yönelik eylemler niteliğinde olması nedeniyle etik açıdan da kabul edilir nitelikte bulunmadığından karşı oy kullanılmıştır.

Hikmet Uluğbay
Ankara

Zekeriya Temizel
İstanbul

Metin Şahin
Antalya

KARŞIOY YAZISI

Görüşülmekte olan Tasarı;

1. Stok beyanı suretiyle vergi affına yol açtığından,
2. Anayasanın genellik ve eşitlik ilkesi ile herkesin malî gücüne göre vergi vermesi gerektiği amir hükmüne aykırı bulunduğu,
3. Ekonomiye ve serbest rekabet ilkelerine ve dürüst mükellefiyetin korunması gereğine uymadığı,
4. Meşru olmayan surette edinilmiş varlık ve değerleri meşrulaştırmasına yol açabileceği sebepleri ile uygun görülmemiş ve muhalif kalınmıştır.

9.11.1996

Metin Gürdere
Tokat

Biltekin Özdemir
Samsun

Yıldırım Aktürk
Uşak

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Vesikasız Kıymetli Maden ve Ziyinet Eşyası Beyanı Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri, bir defaya mahsus olmak üzere işletmelerinde mevcut olduğu halde kayıtlarında yer almayan kıymetli maden (altın, platin ve gümüş) ve kıymetli taşlar (elmas, pırlanta, yakut, zümrüt, topaz, safir, zebercet ve inci) ile bunlardan yapılmış ziyinet eşyasını cins, vasıf ve miktarlarını belirten bir beyanname ile bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi izleyen ay içerisinde bağlı oldukları vergi dairelerine bildirmek kaydıyla kanunun yürürlüğe girdiği tarihteki borsa rayıcı, borsa rayıcı olmayanlarda emsal bedeli üzerinden defterlerine intikal ettirebilirler. Emsal bedelinin, Vergi Usul Kanununun 267 nci maddesi uyarınca tespitinde maliyet bedeli esası uygulanmaz.

Yukarıdaki fıkra hükmüne göre beyan edilecek emtiadan külçe altın % 5, diğerleri % 6 oranında vergiye tabi tutulur. Bu suretle tahakkük ettirilen vergi, ilk taksiti beyanname verme süresi içinde, ikinci ve üçüncü taksitler de beyanname verme süresini izleyen birinci ve ikinci aylar içinde olmak üzere üç eşit taksitte ödenir. Ödenen bu vergiler, gelir ve kurumlar vergisinden mahsup edilemez, gelir ve kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider addolunmaz.

Bilanço esasına göre defter tutan mükellefler, bu Kanun hükümleri uyarınca aktiflerine kaydettikleri emtia karşılığında pasifte özel bir karşılık hesabı açarlar. Bu hesapta izlenen tutarlar, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde sermaye hesabına ilave edilir. İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükellefler ise söz konusu emtiayı defterlerinin gider kısmına satın alınan mal olarak kaydederler.

İdarenin bu beyanların doğruluğunu tespit ve değerlendirme hakkı saklıdır. Beyan edilen değer, bu maddede öngörülen değerlendirme ölçüsüne göre incelemeler sonucu tespit edilen değere nazaran düşük veya fazla olması halinde, cins ve vasıfları itibarıyla ayrı ayrı olmak üzere, oluşan değerlendirme farkları üzerinden % 3 oranında özel usulsüzlük cezası kesilir. Ancak, beyan edilen emtianın miktarına ilişkin farklar hakkında bu madde hükmü uygulanmaz ve vergilendirmeye ilişkin genel hükümler uyarınca işlem yapılır.

Bu Kanuna göre beyan edilen emtia hakkında 3065 sayılı Kanunun 4008 sayılı Kanunun 30 uncu maddesiyle değişik 9 uncu maddesinin 2 numaralı bent hükmü uygulanmaz ve ödenecek katma değer vergisinden indirim yapılamaz.

Bu madde hükmünden yararlanarak beyanda bulunacak mükellefler hakkında bu Kanunun yayımı tarihinden önce kanunî takibe alınmış işlemler hariç olmak üzere, beyan edilen emtia dolayısıyla 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun ile 1567 sayılı Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında Kanun ve bu kanunların ek ve tadilleri hükümlerine göre cezaî takibat yapılmaz.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Kıymetli Maden ve Ziyinet Eşyası Beyanı Hakkında Kanun Tasarısı

MADE 1. — Gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri, bir defaya mahsus olmak üzere esas faaliyetleri ile ilgili olarak işletmelerinde mevcut olduğu halde kayıtlarında yer almayan kıymetli maden (altın, platin ve gümüş) ve kıymetli taşlar (elmas, pırlanta, yakut, zümrüt, topaz, safir, zeberec ve inci) ile bunlardan yapılmış ziyinet eşyasını cins, vasıf ve miktarlarını belirten bir beyanname ile bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi izleyen ay içerisinde bağlı oldukları vergi dairelerine bildirmek kaydıyla kanunun yürürlüğe girdiği tarihteki borsa rayici, borsa rayici olmayanlarda emsal bedeli üzerinden defterlerine intikal ettirebilirler. Emsal bedelinin, Vergi Usul Kanununun 267 nci maddesi uyarınca tespitinde maliyet bedeli esas uygulanmaz. Ayrıca mükellefler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kayıtlarında yer alan aynı neviden emtia stoklarını yukarıda belirtilen değerlendirme ölçülerine göre aynı tarih itibarıyla değerlemek suretiyle hesaplayacakları değerlendirme farklarını da beyan ederek, maliyet bedeline ilâve edebilirler. Beyannamenin; ihtiva edeceği bilgiler ile verileceği yeri ve beyana ilişkin diğer hususları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Yukarıdaki fıkra hükmüne göre beyan edilecek emtidadan külçe altın % 6, diğerleri % 7 ve değerlendirme farkları % 6 oranında vergiye tabi tutulur. Bu suretle tahakkuk ettirilen vergi, ilk taksiti beyanname verme süresi içinde, ikinci ve üçüncü taksitler de beyanname verme süresini izleyen birinci ve ikinci aylar içinde olmak üzere üç eşit taksitte ödenir. Ödenen bu vergiler, gelir ve kurumlar vergisinden mahsup edilemez, gelir ve kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider addolunmaz.

Bilanço esasına göre defter tutan mükellefler, bu Kanun hükümleri uyarınca aktiflerine kaydettikleri emtia ile değerlendirme farkları karşılığında pasifte özel bir karşılık hesabı açarlar. Bu hesapta izlenen tutarlar, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde sermaye hesabına ilâve edilir. İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükellefler ise söz konusu emtiayı ve değerlendirme farklarını defterlerinin gider kısmına satın alınan mal olarak kaydederler.

İdarenin bu beyanların doğruluğunu tespit ve değerlendirme hakkı saklıdır. Beyan edilen değer, bu maddede öngörülen değerlendirme ölçüsüne göre incelemeler sonucu tespit edilen değere nazaran düşük veya fazla olması halinde, cins ve vasıfları itibarıyla ayrı ayrı olmak üzere, oluşan değerlendirme farkları üzerinden % 3 oranında özel usulsüzlük cezası kesilir. Ancak, beyan edilen emtianın miktarına ilişkin farklar hakkında bu madde hükmü uygulanmaz ve vergilendirmeye ilişkin genel hükümler uyarınca işlem yapılır.

Bu Kanuna göre beyan edilen emtia hakkında 3065 sayılı Kanunun 4008 sayılı Kanunun 30 uncu maddesiyle değişik 9 uncu maddesinin 2 numaralı bent hükmü uygulanmaz ve ödenecek katkı değer vergisinden indirim yapılamaz.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Tansu Çiller

Başbakan V.

Dışişleri Bak. ve Başb. Yrd.

Prof. Dr. T. Çiller

Devlet Bakanı V.

M. S. Ensarioğlu

Devlet Bakanı

I. Saygın

Devlet Bakanı

N. Kurt

Devlet Bakanı V.

I. Saygın

Devlet Bakanı

M. S. Ensarioğlu

Devlet Bakanı

B. Aksoy

Devlet Bakanı

H. U. Söylemez

Devlet Bakanı

A. Yılmaz

Devlet Bakanı

B. Şeker

Adalet Bakanı

Ş. Kazan

İçişleri Bakanı V.

B. Aksoy

Millî Eğitim Bakanı

Prof. Dr. M. Sağlam

Sağlık Bakanı

Y. Aktuna

Tarım ve Köyişleri Bakanı

M. Demirci

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Y. Erez

Kültür Bakanı

İ. Kahraman

Orman Bakanı

M. H. Dağlı

Devlet Bakanı V.

A. C. Tunç

Devlet Bakanı V.

İ. Kahraman

Devlet Bakanı

Prof. Dr. S. Tekir

Devlet Bakanı

M. Altunsoy

Devlet Bakanı V.

G. Dağdaş

Devlet Bakanı

A. C. Tunç

Devlet Bakanı

G. Dağdaş

Devlet Bakanı

T. R. Güneri

Devlet Bakanı V.

T. R. Güneri

Devlet Bakanı V.

M. Demirci

Millî Savunma Bakanı

T. Tayan

Maliye Bakanı

Doç. Dr. A. Şener

Bay. ve İskân Bakanı

C. Ayhan

Ulaştırma Bakanı

Ö. Barutçu

Çal. ve Sos. Güv. Bakanı

N. Çelik

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı V.

C. Ayhan

Turizm Bakanı

B. Yücel

Çevre Bakanı

M. Z. Tokar